

DE TOEKOMST VAN DE NEDERLANDSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

THOMAS W. KUYPER

Lijtweg 1106, 2341 HE Oegstgeest

MACHIEL E. NOORDELOOS

Soestdijksekade 556, 2574 CB Den Haag

Het is natuurlijk verleidelijk om, mijmerend over de huidige toestand van de Nederlandse Mycologische Vereniging, de toekomst zonnig in te zien. Immers, de afgelopen tien jaar die wij als lid meemaakten kunnen worden gekenschetst als een periode van bloei. Ondanks de economische recessie gaat het de vereniging goed. Het ledental blijft constant, ondanks het feit dat vele (papieren) leden hun lidmaatschap om financiële redenen opzeggen. Hun plaats wordt onmiddellijk ingenomen door nieuwe geïnteresseerden in de mycologie. Het commissiewerk, de excursies en de vergaderingen hebben niet te klagen over gebrek aan belangstelling van de leden, waarvan de gemiddelde leeftijd in de genoemde periode ook aanzienlijk is gedaald.

Maar, hoe verleidelijk ook, een dergelijke rooskleurige voorspelling is niet zonder meer te doen. Wij kunnen er zeker van zijn dat de toekomst van een vereniging niet zonder meer voorspeld kan worden door extrapolatie van het heden en een aantal daaraan voorafgaande jaren. Meestal blijkt de loop der gebeurtenissen geen rechtlijnig proces, maar een golfbeweging, bestaande uit toppen en dalen. Maar tegelijkertijd betekent het kennen van de factoren die een doorslaggevende invloed hebben uitgeoefend op de meer en minder gunstige ontwikkelingen in de N.M.V., de mogelijkheid om de toekomst van de vereniging te verkennen.

Een van de factoren die naar onze mening een belangrijke rol heeft gespeeld bij het bereiken van de huidige staat van de vereniging, is het spanningsveld tussen 'professionals' en 'amateurs'. Met professionals bedoelen wij hier niet alleen de vakmycologen, maar ook al die leden van de N.M.V. die de verwetenschappelijking van de mycologie hebben gevolgd door het aanschaffen van een gespecialiseerde bibliotheek, het routinematig hanteren van het microscoop en het aanleggen van een eigen herbarium. Tot de amateurs rekenen 'wij dan diegenen, die (nog) niet zover willen gaan, die niet zonodig alle paddestoelen hoeven te kennen, maar voor wie de N.M.V. wél belangrijk is. Welk aandeel deze laatste groep in het ledenbestand inneemt, blijkt bijvoorbeeld uit een vergelijking van het aantal bezoekers van de vergaderingen van de Floracommissie met dat van de dagen van Cuyck, resp. Baarn.

De balans tussen beide groepen bepaalt voor een groot deel wie zich in onze vereniging thuisvoelt. Een vereniging die de professionals verwaarloost komt al spoedig op

een dood spoor terecht. Maar omgekeerd zal een al te wetenschappelijk gerichte vereniging het gezellige, sociale aspect verwaarlozen en daarmee nieuwe leden afstoten.

Het is onze stellige indruk dat de N.M.V. er de laatste tien jaar goed in geslaagd is het evenwicht tussen beide groepen te handhaven - zij het dat de nadruk in de loop der tijd wat meer op het wetenschappelijke aspect is komen te liggen. En samen met de aanmerkelijke verjonging die de vereniging in die tijd heeft doorgemaakt, kan dat de huidige bloeiende situatie wel verklaren.

Tegelijkertijd is de mycologische vereniging op een constant, en vergeleken met de ons omringende landen vrij klein, ledental gebleven. Toch lijkt het ons wel mogelijk de N.M.V. te laten groeien; er moet toch nog wel een potentieel liggen bij de K.N.N.V., Jeugdbonden voor Natuurstudie, leden van Natuurmonumenten, e.d. (bijv. 200 - 400 extra leden). Wij willen er ook voor pleiten dit te doen, mits het bovengeschetste evenwicht en het karakter daardoor niet veranderen. De voordelen zijn evident: een meer solide financiële basis, zodat Coolia niet meer zo sterk op de begroting drukt, en een uitbreiding van ons (bestuurlijk) kader. Een dergelijke uitbreiding kan overigens wel met zich meebrengen dat het wat moeilijker wordt om landelijke excursies te houden, aangezien deze dan teveel deelnemers tellen. In plaats daarvan moeten we dan meer regionale excursies houden, uitgaande van plaatselijke en regionale werkgroepen, zoals die bestaan in bijv. Amsterdam, Baarn, Eindhoven, Haarlem en Wageningen. Ook in andere landen waar vergelijkbare regionale groepen zijn ontstaan (bijv. in de Bondsrepubliek een groep rond Krieglsteiner), kunnen we het succes daarvan zien in inventarisaties, regionale karteringen etc.

De uitbreiding van het aantal leden zal ongetwijfeld worden gestimuleerd door de propaganda-excursies, die deze herfst gehouden zullen worden ter gelegenheid van ons jubileum, en daarnaast ook door de uitgave van de lijst van Nederlandse paddestoelnamen. Ook de Nederlandse bewerking van het fotoboek van R. Phillips door onze leden Daams, Jansen en Noordeloos heeft al voor een toestroom van nieuwe leden gezorgd.

Populariseren van de mycologie kan ook plaats vinden door aparte rubriekjes in Coolia, bijvoorbeeld door meer en ook korte berichtjes op te nemen over interessante en merkwaardige vondsten door de leden naast de langere, doorgaans meer wetenschappelijke artikelen. Het aantal mensen dat in Coolia een artikelje wil schrijven zal dan zeker toenemen, zodat de huidige trend, dat steeds minder mensen steeds meer mee te delen hebben, wordt omgekeerd.

Ook de Checklist van de Nederlandse Macrofungi, die eveneens in dit jubileumjaar verschijnt, zal een positief effect hebben op de vereniging, zowel op de huidige als op de potentiële nieuwe leden. Deze lijst zal nog eens duidelijk maken hoe groot het aandeel van onze kennis over de macrofungi is, dat tot stand is gekomen via leden van de vereniging en ook tijdens verenigingsexcursies. Maar bovendien is deze lijst een aanwijzing hoeveel er nog te doen is op het gebied van de kennis van de systematiek, oecologie en systematische verspreiding.

De betekenis van de NMV houdt uiteraard niet op bij onze grenzen, ook voor het mycologisch onderzoek in de ons omringende landen speelt de vereniging een belangrijke rol. Hierbij denken wij allereerst aan de buitenlandse werkweken, die als regionale inventarisaties een schat aan gegevens hebben opgeleverd, vooral ook van de meer kritische soorten. Voor de mycologische kartering in de Bondsrepubliek is dat niet zonder betekenis. Een toenemend aantal leden heeft daarnaast de zgn. Dreiländertagung, de werkweek van de mycologische verenigingen van de Bondsrepubliek, Oostenrijk en Zwitserland, bezocht. Ook individuele contacten met mycologen uit België en de Scandinavische landen, waarmee het contact ongetwijfeld verdiept zal gaan worden als resultaat van de gemeenschappelijke werkweek in Schotland, moeten in dit verband vermeld worden.

Onze schets van de toekomst van de Nederlandse Mycologische Vereniging kan uiteraard niet compleet zijn zonder een overzicht van de te verwachten ontwikkelingen in de mycologie in Nederland.

Helaas moeten we dan constateren dat de achteruitgang van de natuur zich in de komende jaren in versneld tempo zal voltrekken. Wij denken hierbij onder andere aan het nu acute probleem van het verzuren van de bodem ten gevolge van industriële verontreiniging, waardoor hele bossen dreigen af te sterven. Dit zal ongetwijfeld betekenen dat talloze soorten zeldzamer zullen worden of geheel zullen verdwijnen. Het optreden van nieuwe fungi (IJsselmeerpolders!) zal dit niet kunnen compenseren. Wij zullen ons derhalve in toenemende mate bezig moeten houden met natuurbeschermingsaspecten, in het bijzonder ten aanzien van het beheer van natuurgebieden, en vooral ook ten aanzien van de bescherming van voor fungi specifieke biotopen. Misschien moeten wij zelfs streven naar natuurgebieden, die speciaal voor de fungi beschermd worden.

Het werk van de Commissie Paddestoelen & Natuurbehoud zal vooral in dit opzicht veel belangrijker worden. Voor wat betreft de plukverordeningen ziet het er naar uit dat een voor alle partijen aanvaardbare regeling mogelijk is, zodat de mycologen hun werk kunnen voortzetten, ongehinderd door plukverboden.

Het project paddestoelenkartering, dat onlangs is gestart in samenwerking met het Rijksinstituut voor Natuurbeheer en het Staatsbosbeheer, zal voor de natuurbescherming een belangrijke rol kunnen gaan spelen. Het is met betrekking daartoe van het grootste belang dat alle leden van de vereniging met volle inzet aan dit project meewerken. Wij zijn echter nog lang niet toe aan het interpreteren van deze verspreidingsgegevens in plantengeografische termen en het verzamelen van gegevens zal de komende 25 jaar centraal staan.

Het project 'Flora agaricina neerlandica', dat thans enige jaren draait, met als centrum een aantal medewerkers op het Rijksherbarium, zal naar verwachting een invloed hebben die tot ver buiten de Nederlandse grenzen reikt. Immers, deze qua opzet zeer oorspronkelijke flora zal, naast determineersleutels, uitvoerige beschrijvingen en illustra-

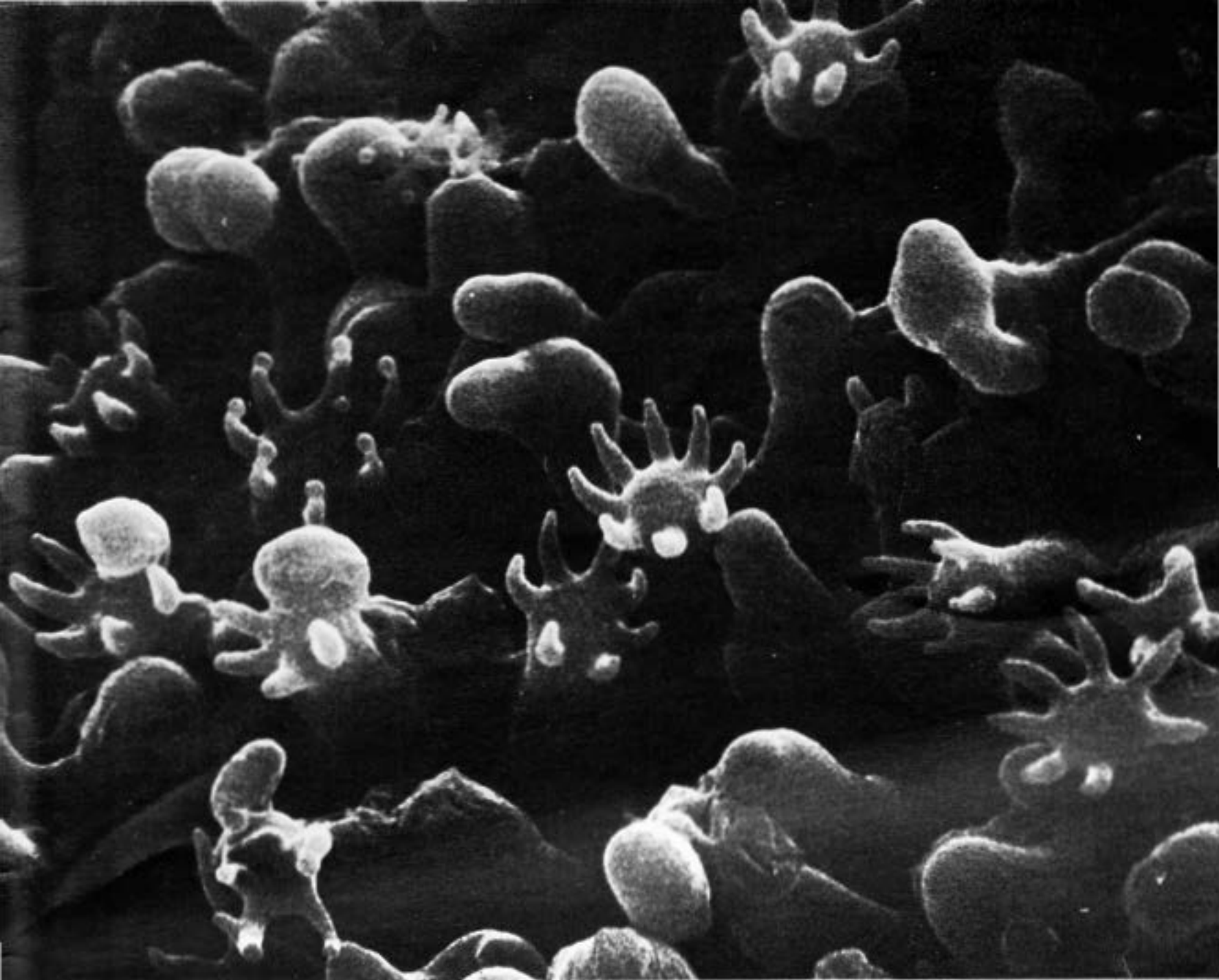
ties bevatten, gebaseerd op eigen waarnemingen. Een dergelijke opzet is uniek, en er is eigenlijk geen vergelijkbare flora voor Agaricales beschikbaar. Dit was dan ook aanleiding voor de samenstellers van de *Flora agaricina neerlandica* om dit werk in de Engelse taal te publiceren, zodat het werk ook voor andere dan nederlandstalige mycologen toegankelijk zal zijn. Volgens de huidige planning zullen drie delen worden gepubliceerd: het eerste deel, waarvan wij hopen dat het in de loop van 1984 gereed zal komen, omvat de Hygrophoraceae, Tricholomataceae, Pleurotaceae, Amanitaceae, Pluteaceae en Entolomataceae, in totaal zo'n 700 soorten. In het tweede deel volgen dan de Agaricaceae, Strophariaceae, Bolbitiaceae, Coprinaceae, Paxillaceae, Gomphidiaceae en Boletaceae, terwijl het derde deel de Cortinariaceae en de Russulaceae omvat. Naar verwachting zal het gehele project in de loop van een tiental jaren zijn voltooid.

Maar er zijn natuurlijk meer 'macromyceten' dan alleen de Agaricales. Het valt dan ook te hopen dat de Ascomycetes en de Aphyllophorales meer in de belangstelling van vooral ook de amateurleden komen te staan. Wellicht kan dat in de toekomst leiden tot vergelijkbare floraprojecten voor deze groepen. In verband daarmee wil de Floracommissie de belangstelling voor deze groepen stimuleren door het organiseren van speciale microscopiedagen voor deze groepen, en het doen ontstaan van studiegroepen. De steun van zowel het Rijksherbarium alsook van het Centraalbureau voor Schimmelcultures zal hierbij van grote betekenis zijn.

Daarnaast is er gelukkig ook een tendens merkbaar in de richting van bestudering van de "micromyceten" en slijmzwammen. Het verschijnen van het door ons lid Nannenga-Bremekamp geschreven boek "De Nederlandse Mycomyceten" is zowel voor Nederlandse alsook voor buitenlandse mycologen een grote stimulans geweest. Ook voor andere groepen is de toenemende belangstelling merkbaar, vooral nadat hierover in *Coolia* werd gepubliceerd. Wij denken hierbij b.v. aan de insectenschimmels, roesten en branden, en gallen. Voor mycologen die zich daarmee bezighouden zal de hulp van medewerkers van het CBS van grote betekenis zijn.

Ook in een ander opzicht zal het Centraalbureau voor Schimmelcultures een belangrijke rol blijven spelen voor onze leden. Het ziet er namelijk naar uit dat de bibliotheek van de NMV binnen afzienbare tijd van Utrecht naar Baarn zal verhuizen, zodat velen voor hun documentatie van dit instituut gebruik zullen maken.

Ook in oecologisch en mycosociologisch opzicht valt er nog veel onderzoek te verrichten. Het Biologisch Station in Wijster vervult hierin een centrale rol. Een aantal indrukwekkende onderzoeken zijn in de afgelopen jaren afgerond (jeneverbesstruwelen, eikenbossen en graslanden). Op het programma staan nu de naaldbossen, moerasbossen en hoogvenen, zodat over een aantal jaren zich het unieke en verheugende feit zal voordoen dat de provincie Drenthe op mycosociologisch gebied het best onderzochte gebied ter wereld is!

Hymenium met poliep-achtige basidia van de korstzwam *Sistotrema brinkmannii* (vergroting 6000x)

Samenvattend kunnen wij dan ook stellen dat er redenen voor optimisme zijn ten aanzien van de toekomst van de N.M.V. Een (bescheiden) ledengroei is in de komende jaren te verwachten, mede door een gerichte campagne, zonder het eigenlijke karakter van de vereniging aan te tasten: serieus studie maken van fungi in de breedste zin. Wel is de verwachting dat in de toekomst de mycoflora zal verarmen, waardoor de noodzaak en onze verantwoordelijkheid om de natuur te beschermen toeneemt.